

Referat for 6. møde i den Lokale Trepert for Lillebælt/Jylland

Tidspunkt: mandag den 29. september 2025 kl. 13:00-16:30

Sted: Haderslev rådhus, Christian X's Vej 39, 6100 Haderslev – Bygning B, 2. sal, Mødelokale ”Haderslev”

Deltagere: se næste side

Bemærk: Der serveres frokost fra kl. 12:30 samt kaffe med kage undervejs

Dagsorden

- 1) Velkomst - godkendelse af dagsorden**
v. Søren Peschardt, forperson for Lillebælt/Jylland
- 2) Behandling af 1. udkast af omlægningsplanen**
 - a. Overblik over omlægningsplanen
 - b. Hver kommune præsenterer kort deres bidrag (tilgang, proces, overvejelser)
 - c. Gennemgang af de enkelte kystvandgrupper og deloplande
 - d. Vurdering af effektafvigelser, realiserbarhed og synergier
 - e. Drøftelse af omlægningsplanen
- 3) Plan for udarbejdelse af forord til principvedtagelse**
v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt
- 4) Kort orientering fra sekretariatet (nyt fra MGTP, barrierer, teknikergruppe m.v.)**
v. Sabrina Ruzanski, Sekretariatsleder for de Lokale Treparter for Lillebælt
- 5) Næste møder i den lokale trepart og beslutning om behov for ekstra møder**
- 6) Eventuelt**
- 7) Opsamling og afrunding**
v. Søren Peschardt, forperson for Lillebælt/Jylland

Bilag 1. Oplæg fra Sabrina Ruzanski

1) Velkomst - godkendelse af dagsorden

Forpersonen bød velkommen og dagsordenen blev godkendt.

2) Behandling af 1. udkast af omlægningsplanen

Status for målfrielse: Samlet set er den Lokale Trepert i mål i forhold til kvælstof og lavbund. Det er ikke muligt at tegne alt ind i ft. sammenhængende natur – det kommer på et senere tidspunkt, når rammerne er på plads.

Opgørelse for Lillebælt/Jylland – 26. sep 2025

Lavbund

Antal: 48 (32)
Samlet areal: 3.913 ha
Samlet N-effekt: 139 tons

Skovrejsning

Antal: 101 (80)
Samlet areal: 4.220 ha
Samlet N-effekt: 69 tons

Vådområder

Antal: 415 (395)
Samlet areal: 10.025 ha
Samlet N-effekt: 872 tons

Permanent ekstensivering

Antal: 65 (61)
Samlet areal: 819 ha
Samlet N-effekt: 12 tons

Minivådområder

Antal: 204 (149)
Samlet areal: 157 ha
Samlet N-effekt: 77 tons

Øvrige

Antal: 45 (45)
Samlet areal: 3.918 ha
Samlet N-effekt: 60 tons

Status for omlægningsplanen for Lillebælt/Jylland per 29. september 2025:

- Antal projekter: **878**
- Samlet projektareal: **23.052 ha**
- Samlet kvælstofreduktion: **1.229 tons**

Denne opgørelse indbefatter ikke projekter, som ligger henover flere Lokale Treparter.

Se **Bilag 1**. Oplæg fra Sabrina Ruzanski

2b) Kommunernes præsentation af deres bidrag (tilgang, proces, overvejelser)

Sønderborg

Borgerkontakt: 1 lodsejermøde, for lodsejer +1 ha, som har jord inden for de udpegede områder. Der er afholdt 3 lokale borgermøder efterfølgende. 119 projekter er blevet meldt ind – der er endnu ikke blevet fulgt op på henvendelserne.

Indtegning: Har arbejdet ud fra en helhedsplan, hvor skitseprojekterne skal ligge inden for. 66 fasttrack områder, 66 kvælstof områder og 41 minivådområder. Andet kommer ind efterfølgende.

Udfordringer: De har mange små vandoplande der gør det svært at komme i mål. Samlet udtagning til vådområder er 1173 ha.

Fremadrettet: Det kommende arbejde omhandler kvalitetssikring, orientering af lodsejere, og arbejde på ekstensivering og skovrejsning.

Aabenraa

Borgerkontakt: 2 lodsejermøder i maj og opfølgende lodsejermøde i slutningen af september.

Indtegning: Målsætningen blev overholdt med +0,1% for fjorden. Landbrugsorganisationer har været med til at læse projektet positivt. Kommunen har peget på skovområder, men ikke fastsat placering. Der er blevet arbejdet ud fra det grønne Danmarkskort i udpegning af naturområder, hvilket har gjort det lettere for lodsejere at acceptere.

Udfordringer: Der har været udfordringer med Aabenraa Fjord, og især med at spildevandsreduktion ikke kunne tælle med i det samlede regnskab.

Andet: Der er arbejdet med et solcelleprojekt ved motorvejen, der også tæller i omlægningsplanen som ekstensivering.

Haderslev

Borgerkontakt: Der er afholdt 2 møder i juni og 1 i september.

Indtegning: Kommunen har haft en koordinerende rolle sammen med rådgiver, hvor de har udviklet et kortgrundlag, der er blevet arbejdet videre med. 20 % af det indtegnede er landbrugsjord. Totalt areal er på 10.731 ha. På deres kort har de med tegnestilen tydeliggjort om det har været dialog med lodsejere (tydelige grænser ved skel) eller om det er forslag til områder (markeret med cirkler).

Kolding

Indtegning: Der er blevet tegnet større områderne, som senere kan indskrænkes. Der er en stor andel områder under kategorien "øvrige". De gentænker deres strategi ift. indtegning og om grovere streger (cirkler) kan være bedre til en start.

Udfordringer: Målopfyldelsen er svær at nå

Kommentar: Bekymringen for lodsejere i kategorien "Øvrige", da det kan skabe usikkerhed i fremdriften og den videre proces.

Fredericia

Borgerkontakt: Ét lodsejermøde i maj for lodsejer med +2000 m² hvor 250 lodsejere deltog.

Indtegning: 20-30 projekter blev tegnet ind på borgermødet – men svær at arbejde videre med. Håndholdt proces – drevet af det lokale kendskab i forvaltningen. Stor fokus på borgerinddragelse – de har været dialog med alle 150 lodsejere som er med omlægningsplanen – alt er præcist tegnet ind.

Udfordringer: Lille andel af landbrugsjord i Snævringen – svært at opfylde målsikring. De har et stort projektet på 900ha til Vejle ydre fjord.

Vejle

Borgerkontakt: 3 lodsejermøder i juni (lodsejere med +0,5 Ha) og opfølgende informationsmøde i oktober.

Indtegning: Der er tegnet ud fra indmeldinger fra lodsejere og et udarbejdet synergikort. Vork-projektet har gået forud for Grønt Trepert og har givet stor viden ift. hvor der skal sættes ind. Målsætning på 100 minivådområder blev til 80-90 indtegnet minivådområder i Vejle Fjords opland. Små vådområder mest til Snævringens opland. Vejle inderfjord er på 200-250 %.

Natur: Der er ansøgt om 1500 ha privat skovrejsning + ekstensive projekter. Sammenhængende natur bliver drøftet politisk efterfølgende.

Hedensted

Borgerkontakt: Ingen inddragelsesprocesser eller lodsejermøder til start. Der er sendt breve ud (til lodsejere + 2ha) og fortalt om kortgrundlaget for potentialer i kommunen. De kunne melde ind online med projekter – som der også var mange der gjorde.

Indtegning: Arbejdede ud fra Vandplanerne og med kvælstofs jorde og landbundsjordene indtegnet, så var målsætningen nået. Særlig værdifuld landbrugsjord skal kun i spil ved særlige vandbeskyttelses områder.

Natur: Der er fokus på sammenhængende natur og hvordan de eksisterende naturområder kan kobles sammen.

Fremadrettet: Ved konkrete projekter vil der være tæt lodsejerdiallog.

2c) Gennemgang af de enkelte kystvandgrupper og deloplande

Se **Bilag 1**. Oplæg fra Sabrina Ruzanski

2d) Vurdering af effektafvielser, realiserbarhed og synergier

I forbindelse med realiseringen af omlægningsplanen, kan det forventes, at der er skitseprojekter, som ikke realiseres, eller som bidrager med en mindre reduktion end forventet. Hvis kun 2 ud af 3 projekter realiseres, bør man planlægge for 150 % målindfrielse.

For at sikre omlægningsplanens robusthed, har teknikerne for hvert skitseprojekt lavet en vurdering af den forventede afvigelse fra kvælstofeffektstandarden i MARS og vurderet en række parametre, som er pejlemærker for realiserbarheden af projektet. Dette er bedste bud og i takt med at projekterne konkretiseres (gennem lodsejerdialog og forundersøgelser) vil denne data kunne kvalificeres.

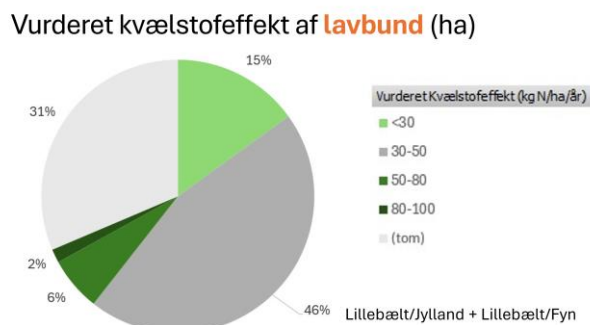
På mødet blev skemaet med vurderinger af afvielser for kvælstofeffektstandarden, realiserbarhedsparametre og vurdering af synergieffekter for alle skitseprojekter udleveret til medlemmerne.

I kystvandgrupperne beliggende i Lillebælt/Fyn og Lillebælt/Jylland er der per 29.09.2025 planlagt for følgende målindfrielse:

- Nordlige Lillebælt: 198 %
- Lillebælt, Snævringen: 111 %
- Lillebælt, Bredningen: 127 %
- Lillebælt, Syd: 145 %

I forhold til vurderinger af afvielser fra kvælstofeffekt for vådområder, er det særligt kystvandgrupperne Nordlige Lillebælt og Svævringen, som forventes at præstere hhv. 60 ton og 30 ton lavere end opgørelsen i MARS. For lavbundsområder er der ligeledes Nordlige Lillebælt, som vurderes ~13 tons N lavere end MARS opgørelsen. Beregningen er baseret på en antagelse om 30 kg N/ha mindre for de projektarealer, som er vurderet til at have intervallet lavere end standardeffekten i MARS.

Selvom flere 28% af skitseprojektarealet for vådområder og 15% af skitseprojektarealet for lavbund forventes at præstere lavere end standardeffekten, så vurderes det overordnet ikke til at have en stor indvirkning på den samlede målindfrielse, da der også er skitseprojektarealer, som forventes at præstere mere.

Statistiske analyser af datasættet blev præsenteret og kan ses i **Bilag 1**. Oplæg fra Sabrina Ruzanski

2e) Drøftelse af omlægningsplanen

Naturpotentialer og skovrejsning

- Kommunerne er udfordret i at tegne naturindsatsen ind, fordi de mangler rammerne og grundlaget for udpegning samt virkemidler til dialogen med lodsejere. De fleste venter på Lov om Natur og Biodiversitet, som kommer senest i 2026.
- Fastsættelse af markreguleringsmodel er heller ikke på plads endnu.
- Parterne er splittet om, i hvor stor udstrækning, der skal indtegnes naturpotentialer og skovrejsning i 2026.
- Argumenterne for at gøre det i 2025 er, at man undgår at "banke på" hos lodsejerne af flere omgange, samt frygten for at arbejdet med omlægningsplanen i 2025 ikke bliver lige så forpligtende i 2026, der den fremadrettet ikke skal principvedtages i kommunalbestyrelserne.
- Kommunal- og folketingsvalg kan ændre forudsætningerne for samarbejdet.
- Forslag om at danne et Paragraf 17. stk 4-udvalg, som kan være med til at skabe en større forpligtelse.
- Det kræver en bindende forpligtelse til at komme i mål med sammenhængende natur og skovrejsningen for at kunne opnå konsensus om omlægningsplanen 2025.
- Kun de største vandforsyningsselskaber, der har kompetencerne til at optegne de sårbare grundvandsdannende områder. Øvrige vandværker må afvente Miljøstyrelsen.
- Mangler en metode til at udregne/ tydeliggøre **ny** natur i det indtegnede naturpotentiale.

Potentielle udfordringer med Snævringen

- Hvordan griber vi det an, hvis planerne justeres og målfrielsen ikke kan opretholdes?
- Kan vi acceptere manglende målfrielse i Snævringen?
- Andelen af landbrugsareal omfattet af omlægningsplanen i Snævringen er i forvejen høj, så vi kan ikke nødvendigvis finde andre/yderligere arealer.
- Landbrugets skal stadig være konkurrencedygtigt efter implementeringen.
- Bureaukratiske flaskehalse og manglende ressourcer, kan blive en kæmpe barriere, når projekterne skal realiseres.

Konklusioner:

- Der er ikke konsensus om manglende målfrielse i Snævringen.
- Udfordringer med at sikre fortsat målfrielse i Snævringen og enkelte deloplande i implementeringsfasen skal pointeres.
- Vi skal udtømme arealeffektive virkemidler før arealineffektive virkemidler tages i brug.
- Hvis højjorden anvendes til store projekter, så beskriv argumenterne herfor (ikke kun kvælstof).
- Udpegninger af naturpotentialer i omlægningsplanen 2025 skal ske pba. eksisterende lovgivning og Grønt Danmarkskort.
- Hver kommune vurderer om der kan indtegnes store, sammenhængende naturområder (signaturprojekter).
- Naturpotentialer indtegnes hvor det giver mening og gerne henover andre projekter.

- Det er vigtig at urørt skov rejses steder, hvor der allerede er skov/urørt skov.
- Naturpotentialer og potentiel skov kan tegnes ind med blødt pensel og kvalificeres mere konkret senere.
- Sårbare grundvandsdannede områder og BNBO skal indtænkes fra start, der hvor det er muligt og hvor datagrundlaget er på plads.
- Vigtig med tydelig og solid kommunikation omkring udfordringerne og omlægningsplanen.
- Der skal udarbejdes opgørelser af andel landbrugsareal og ny natur i omlægningsplanen.

3) Plan for udarbejdelse af forord til principvedtagelse:

- Arbejdet i den lokale trepart 2026 skal være fokuseret på store sammenhængende naturområder, samt mindst et signaturprojekt.
- Det skal tydeliggøres, at kommunerne er forpligtet til at arbejde videre med naturpotentialerne og skovrejsning i 2026 og frem indtil målfrielsen er nået. Det skal pointeres at der skal være fokus på store sammenhængende naturområder med afsæt i det Grønne Danmarkskort. Dog og selvom det ikke er med i det Grønne Danmarkskort. Der foreligger et ønske om at der beskrives et signaturprojekt i teksten.
- Der skal beskrives, hvordan kommunerne kan trække på Danmarks Naturfredningsforenings viden og erfaring og sætte det i spil for at opnå gode synergiprojekter.

Konklusioner:

Sekretariatet udarbejder et udkast til aftaletekst, som har to formål; 1) fungere forord til principvedtagelse af omlægningsplanen 2025, og 2) være en forpligtende aftale for den Lokale Trepert om det videre arbejde med omlægningsplanen.

Sekretariatet udarbejder ligeledes et udkast til pressemeddelelse.

4) Kort orientering fra sekretariatet (nyt fra MGTP, barrierer, teknikergroupe m.v.)

Punktet blev udskudt. Der udsendes efterfølgende et separat notat til den Lokale Trepert med info.

5) Næste møde i den lokale trepart og beslutning om behov for ekstra møder

Der indkaldes til ekstraordinært møde i uge 43 i Haderslev. Værtskommunen vil være mødeleder.

- Seneste status på omlægningsplanen
- Drøftelse af Aftaletekst
- Udkast til pressemeddelelse om Lillebælt/Jylland's omlægningsplan

Mødet den 24.10.2025 12:30-17:00 afholdes i samme lokaler på Haderslev Rådhus.

Mødet den 28.10.2025 09:00-13:00 afholdes delvist med Lillebælt/Fyn på Trinity i Fredericia.

6) Eventuelt

Ingen bemærkninger.

7) Opsamling og afrunding

Forpersonen takkede for et godt og konstruktivt møde.

Deltagerliste

Kommune	Navn	Position
Hedensted	Lars Poulsen	(V) Udvalget for Vækst & Klima
	Marc Reseke	Klima- og Partnerskabskoordinator
Vejle Formandskommune	Søren Peschardt	(A) Klima, Natur og Miljøudvalget
	Mette Højby Pedersen	Afdelingsleder Vand
Fredericia	Tommy Rachlitz Nielsen (afbud)	(C) Klima-, Energi- og Miljøudvalget
	Thomas Løbner Maigaard (suppleant)	Projektleder
Kolding	Jørn Chemnitz Kristiansen	(F) Natur, Miljø og Klima
	Merete Valbak	Chef for Miljø og Grøn Omstilling
Haderslev	Carsten Leth Schmidt	(S) Teknik- og Klimaudvalget
	Marie Skødt / Elisabeth Borg (suppleant)	(A) Land- og Byudviklingsudvalget
Aabenraa	Erik Uldall Hansen	(A) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
	Rasmus Andresen	(V) Udvalget for Bæredygtig Udvikling
Sønderborg	Asger Romme Andersen	(Ø) Natur, Klima og Miljøudvalget
	Tina Callesen	Afdelingsleder
Billund	Deltager ikke	
Vejen	Deltager ikke	
DN	Kim Quist	Danmarks Økologiske Jordbrugsfond
	Birgitte Marcussen	Hovedbestyrelsesmedlem
L&F	Søren Laustsen	Bestyrelsesmedlem, Spiras
	Lars Schmidt	Afdelingschef, Spiras
NST	Inken Breum Larsen (afbud)	Skovrider, Trekantsområdet